

Team Rami

Colofon

ISBN: 978 94 6365 487 6

re druk 2022

© 2022, Marijke Teeuw

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel

of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving: Evelien Veenstra

Illustraties en omslag: Lily Corver

Foto Marijke Teeuw: Piek

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Team Rami

Marijke Teeuw

'Ik ga voor geruime tijd op reis', zei de mier, 'maar ik weet niet voor hoe lang.'

Wat zou dat voor reis zijn? dacht eekhoorn.

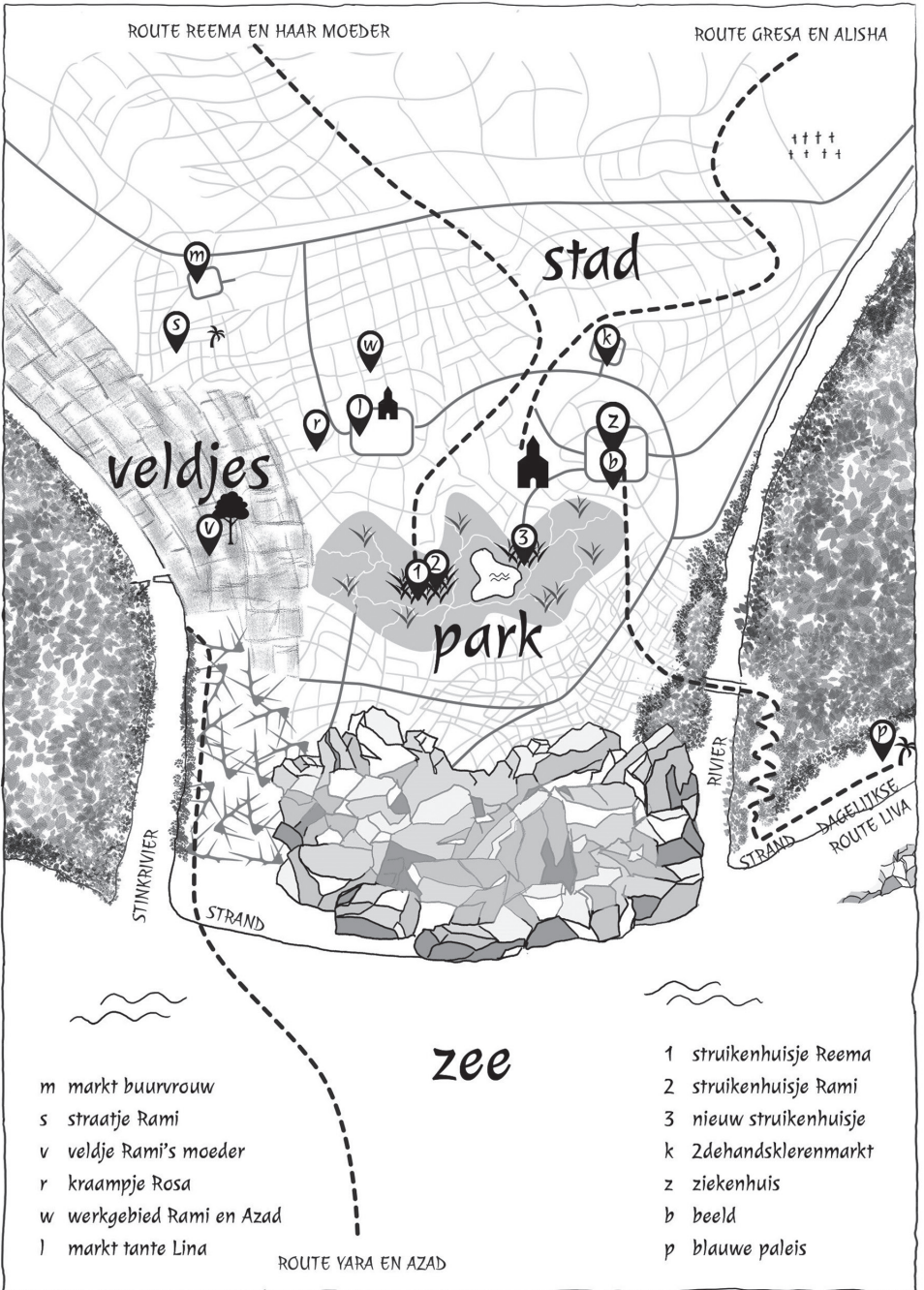
Maar hij wist hoe weinig je kon zeggen van reizen die nog moesten beginnen.

Naar Toon Tellegen

Inhoudsopgave

Deel I	11
1. Rami verliest zijn been	13
2. Rami en de stad	22
3. Liva vertelt	26
4. Rami ontmoet Gresa en Alisha	31
5. Gresa's verhaal	35
6. Alisha's verhaal	40
7. Liva vertelt	45
8. Honger in het struikenhuisje	48
9. Bedelen	51
10. Rami ontmoet Yara en Azad	56
11. Yara's verhaal	59
12. Azads verhaal	64
13. Alisha en Gresa ontmoeten Yara en Azad	71
14. Azad werkt	74
15. Yara in het struikenhuisje	79
16. Liva vertelt	82
17. Reema komt in het struikenhuisje	84
18. Reema's verhaal	89
Deel II	97
19. Reema's eerste dag in het struikenhuisje	99
20. Liva vertelt	102
21. Gresa is ongelukkig	106
22. Rami en Azad hebben een geheim	111
23. Yara op de markt	116
24. Reema mist haar mama	122
25. Reema is kwijt	124
26. Rami gaat naar de rivier	131
27. Wachten op Rami	136
28. Rami's idee	139

29. Liva vertelt	144
30. Reema krijgt een plekje	147
31. Gresa kan niet slapen	151
32. Alisha hoeft niet meer te bedelen	154
33. Het laatste stukje van Rami's verhaal	158
34. Liva vertelt	162
35. Gresa vindt werk	166
36. Alisha op de markt	173
37. De roof	177
38. Brothers	182
39. Na de roof	187
40. Het ziekenhuis	190
41. De dokter en de man met de map	194
42. De laatste nacht met Gresa en Alisha	198
43. Afscheid	203
44. Liva vertelt	206
Deel III	209
45. Het struikenhuisje	211
46. Een onrustige nacht	215
47. Liva vertelt	218
48. Op weg naar het blauwe paleis	221
49. De eerste avond in het blauwe paleis	225
50. Liva vertelt	229
51. Rami en zijn vader	232
52. In het huis van de buurvrouw van Rami	236
53. Rami's vader is dood	241
54. Reema wil helpen	244
55. De schoonmaak	246
56. Liva vertelt	249
57. Yara en Azad gaan naar huis	251
58. Liva vertelt	256
Dankwoord	259

- m markt buurvrouw
- s straatje Rami
- v veldje Rami's moeder
- r kraampje Rosa
- w werkgebied Rami en Azad
- l markt tante Lina

- 1 struikenhuisje Reema
- 2 struikenhuisje Rami
- 3 nieuw struikenhuisje
- k 2dehandsklerenmarkt
- z ziekenhuis
- b beeld
- p blauwe paleis

Deel I

1. Rami verliest zijn been

Vroeger zorgde Rami's vader voor hem en zijn moeder in hun eenkamerhuisje, in een kleine wijk buiten het centrum van de grote, drukke stad. Alle huisjes daar hebben golfplaten daken en voortuintjes waar wat groenten groeien. Aan de achterkant staat een hok met een klapdeur, de latrine, waar altijd vliegen rond zoemen en waar in plaats van wc-papier een fles water staat.

Vlak bij de kleine buurtmarkt middenin de wijk is een pomp, waar vrouwen en kinderen water halen. Bijna niemand in de wijk heeft elektriciteit. De meeste straten zijn van harde aarde, waar kinderen spelen en kippen rondscharrelen. Bij stortregens ontstaan er plassen die opspatten als er auto's doorheen rijden, maar in de droge tijd veroorzaken de auto's stofwolken.

Rami's vader zei altijd dat hij een groot huis voor hen zou kopen in een deftige buurt, als hij later rijk was. Rami geloofde hem, hij was er zeker van dat zijn vader op een dag rijk zou zijn. Hij verdiende geld met het sjouwen van zakken meel, rijst of cement, en soms werkte hij in de bouw als hulp van metselaars. Als hij geluk had, kon hij op de markt werken en kreeg hij aan het eind van de dag overgebleven eten mee.

Rami wilde net zo groot en sterk worden als zijn vader, met spieren die leken te veranderen in kabels als hij zware zakken op zijn rug tilde, of op zijn nek. Rami hield van zijn vaders

grapjes; soms liet hij Rami schrikken als hij onverwacht thuis kwam, zachtjes achter hem ging staan, zijn hand op Rami's ogen legde en heel hard 'Boe!' riep. Als zijn vader hem optilde en hem 'mijn grote jongen' noemde, werd hij warm van binnen.

Alleen als hij na het werk met zijn maten gedronken had, was Rami wel eens bang voor hem, voor zijn harde stem. En als hij zijn vader vroeg of hij weer naar school mocht, omdat hij wilde leren lezen, werd zijn vader boos. 'Je hebt al een jaar op school gezeten, omdat je moeder dat wilde. School is tijdverspilling en zonde van het geld, dat zie je aan mij. Help je moeder nog maar een jaar en dan ben je sterk genoeg om met mij te werken.'

Iedere dag ging Rami met zijn moeder de stad uit. Hij mocht haar gieter dragen, zijn andere hand in haar ruwe hand, die toch zacht voelde. Ze gingen naar haar veldje bij de rivier, waar zij groente verbouwde, maar waar steeds minder groeide. Het rafelige groen van worteltjes stak boven de aarde uit, net als gelige uienstierten, en hier en daar groeiden koolplantjes, tomaten en slappe bladgroenten. Een kronkelige boom met vruchten met een groengele keiharde schil gaf schaduw. Er waren weinig mensen die op de andere veldjes werkten, vaak waren zij de enigen.

'Mama, waarom werken we hier? Er groeit zo weinig.'

'Dit is het land van mijn moeder, ik hielp haar vroeger. Als ik hier werk, kan ik met haar praten.'

'Maar je praat toch alleen met mij?'

'Ik praat in mijn hoofd met haar.'

'Oh ... denk je dan aan haar?'

Ze knikte en glimlachte.

Hij keek naar de droge grond en herhaalde: 'Maar, mama, hier groeit zo weinig.'

‘Vroeger groeide er veel, maar nu regent het te weinig en het zeewater komt in de aarde. In zoute grond groeien de planten niet goed.’

‘Moet ik daarom zo veel water uit de rivier halen?’

‘Goed zo, slimmerd, dat heb je goed begrepen.’

Hij goot wat water op de plantjes en opeens keek hij haar aan en vroeg: ‘Weet je nog toen ik op school zat, toen papa geld verdiende bij de metselaar?’

‘Ja, Rami, toen liet je mij altijd zo trots je letters en sommen zien.’

‘Maar ik ben alles van school vergeten, mama. Mag ik alsjeblieft weer naar school?’

‘Misschien later.’ Ze zuchtte.

Toen zij daarna niets meer zei, probeerde hij het nog een keer. ‘Ik wil echt weer naar school. Ik wil lezen, mama!’

‘Ik zal met je vader praten, Rami, over volgend jaar.’

Ook toen zijn moeder een dikke buik en pijn in haar rug had, ging Rami met haar naar het veldje bij de rivier.

Op een dag zaten ze uit te rusten in de schaduw van de boom. Zij had haar ogen gesloten.

‘Ben je moe, mama?’

Ze pakte zijn hand en bracht hem naar haar buik. ‘Voel eens.’

Hij keek haar vragend aan.

‘Voel je dat mijn buik dik en hard is? Weet je hoe dat komt?’

‘Heb je buikpijn? Ben je ziek?’

‘Er groeit een nieuw kindje in mijn buik.’

Met grote vraagogen keek hij haar aan. ‘Een baby, krijgen we een baby?’

‘Ja, Rami, je krijgt een nieuw broertje of zusje.’

‘Ik wil een zusje, mama, alsjeblieft, een zusje.’

Zij glimlachte.

Toen Rami op een dag zijn volle gieter van de rivier naar hun veldje zeulde, zag hij haar op de grond liggen en hoorde haar roepen: 'Help! Haal een dokter ...'

Haar stem werd zwakker: '... een dokter, haal ...'

Hij rende naar haar toe, wilde haar overeind helpen, maar opeens zag hij dat haar rok zich rood kleurde en bleef daar doodstil naar staren. Hij kwam pas weer in beweging toen zij iets fluisterde. Hij knielde bij haar neer en hoorde 'Een dokter, een dokter ...' Maar er was geen dokter, hij keek wanhopig om zich heen, er was niemand op de veldjes en hij pakte haar hand. 'Mama, mama, wat is er? Heb je pijn?'

Ze keek hem aan met verre ogen. Hij bracht zijn hoofd vlak bij haar mond, en hoorde haar bijna onhoorbare stem. 'Mijn lieve sterke jongen, ... trots op je ...'

Ze sloot haar ogen en hij riep: 'Mama, mama, wat is er!? Mama, doe je ogen open!'

Een ijskoude angst verspreidde zich vanuit zijn borst over zijn hele lichaam. Ze zag er zo stil uit. Hij durfde bijna niet, maar toch keek hij weer naar haar rok. Die plakte als een rode lap om haar benen, bloed, hij wist het, bloed! Hij schudde aan haar arm, 'mama, mama!' Ze reageerde niet. En hij wist dat hij papa moest halen, maar dan lag zij hier alleen, haar gezicht open in de lucht, een bromvlieg op haar voorhoofd, hij kon haar niet alleen laten, onbeschermd. In een snelle beweging trok hij zijn shirt uit en legde het over haar ogen. 'Ik kom zo terug, mama, ik ga papa halen.'

En hij rende zo hard als hij nog nooit gerend had, zo hard dat hij af en toe struikelde over zijn benen, maar snel weer opstond, door! door!

Eindelijk kwam hij bij zijn huis. 'Papa, papa!'

Er kwam geen antwoord en toen rende hij naar het huis van

een buurvrouw een paar huizen verderop, snikkend bracht hij uit: 'Mama, mama ...!'

De buurvrouw gebaarde naar haar oudste dochter: 'Haal zijn vader! Bij de vrachtwagens.' En toen, zonder iets te vragen, drukte ze hem tegen zich aan en streeelde zachtjes zijn rug: 'Huil maar, Rami, huil maar.'

Daarna veranderde zijn vader. Hij werd een boze man. Hij schreeuwde en vloekte, sloeg en trapte en was boos op de hele wereld, hij was boos dat ze arm waren, boos op alle mensen, boos op Rami. 'Waarom heb je me niet eerder gehaald?' 'Waarom heb je niet voor haar gezorgd?' 'Je hebt haar alleen gelaten, je babyzusje is dood, mijn meisje! Jouw schuld!' 'Waarom heb je niet harder gelopen, sukkel?'

Hij bracht steeds meer tijd door onder een grote palm, op een pleintje aan het eind van de straat bij de mannen met hun flessen en jerrycans met sterke drank. Hij dronk het meest van allemaal en als hij gedronken had, werd hij zo boos dat hij huilde en schreeuwde en met dingen gooide en nog meer dronk, tot hij neerviel en snurkend zijn roes uitsliep.

Zijn vader maakte nooit meer grapjes, tilde hem nooit meer op en zei nooit meer 'mijn grote jongen'. Hij kneep hem nooit meer in zijn armen om zijn spierballen te voelen. Hij schreeuwde en gooide lege flessen naar hem: 'Weg jij, weg! Het is jouw schuld!' Rami vond bescherming in het huis van de buurvrouw. Het maalde in zijn hoofd: 'mijn schuld, mijn schuld'.

Maar zij sloeg haar stevige armen om hem heen. 'Kom maar, Rami,' zei ze dan.

'Papa is boos op mij,' fluisterde hij.

'Je vader heeft verdriet.'

‘Maar toch is hij boos.’

‘Hij heeft zoveel verdriet, dat hij drinkt. Hij wordt boos door de alcohol.’

Bij haar was hij veilig en hij mocht mee-eten met haar en haar vier dochters. Het jongste meisje van zes, dat ze ‘mijn kleine meisje’ noemde, ging dan stilletjes naast Rami zitten en hield zijn hand vast.

Op een dag kon Rami zich niet op tijd verstoppen toen zijn vader dreigend met een stok op hem afkwam.

‘Jouw schuld, jouw schuld!’

Rami kon de stok net ontwijken en rende er vandoor, maar zijn vader ging op zijn dronken benen achter hem aan. Rami vluchtte weg, razendsnel, hij kon bijna geen adem halen, maar toch rende hij, harder en harder.

De chauffeur van een busje dat de hoek om kwam, zag hem te laat.

~~~~~

Hij wordt wakker in het ziekenhuis.

Er staat een verpleegster naast zijn bed, zij houdt zijn hand vast, en er komt een man bij staan, die zegt: ‘Ik ben de dokter. Wat heb jij lang geslapen.’

Lang geslapen? denkt Rami. Zijn hoofd voelt wazig, alsof hij van ver weg komt. Hij ligt in een bed. Ben ik in het ziekenhuis? Een dokter, een verpleegster? Waarom? Vragen vullen zijn hoofd. Wat is er gebeurd? Wat zei de dokter? Geslapen, heb ik geslapen, hoe lang dan?

Hij kijkt de dokter vragend aan.

‘Er is een stuk van je been af, je onderbeen, doordat een auto eroverheen gereden is, maar gelukkig hebben we je netjes kunnen opereren.’

Rami begrijpt niet wat hij bedoelt met 'stuk van je been eraf' en 'netjes opereren'.

En als de dokter zegt dat hij in het ziekenhuis moet blijven tot zijn been beter is, begrijpt hij dat ook niet. 'Hoe kan je been beter zijn als het eraf is?'

De dokter moet een beetje lachen.

Hij legt uit: 'Kijk, nu is je been heel stevig gezwachteld. Als dat verband eraf is, ga je oefenen met lopen, eerst met twee krukken en als dat goed gaat met één. Daarna mag je naar huis.'

Hij hoort alleen maar 'naar huis' en kijkt de dokter verschrikt aan. Maar die vervolgt: 'Die krukken kan je komen ruilen voor grotere, als je gegroeid bent.'

Als hij eindelijk zijn been zonder verband mag zien, huilt hij met zijn hele lichaam om zijn halve been en zijn verdwenen voet. De verpleegster blijft bij hem, en houdt zijn hand vast tot hij niet meer huilt en dan zegt ze: 'Ik denk dat jij een sterke jongen bent.'

Hij moet weer huilen, want opeens denkt hij aan zijn mama op het veldje, aan wat zij gezegd had, hij weet de woorden nog precies, 'Mijn lieve .... sterke jongen, ... trots op je ...'.

Die woorden, maar ook de woorden van zijn vader dat het zijn schuld was en dat hij niet hard genoeg gerend had, draaien rond in zijn hoofd. En ineens weet hij wat hij wil, en hij zegt tegen de verpleegster: 'Ik wil het hardste kunnen rennen van de hele wereld. Ik ga heel goed oefenen.'

Ze leren hem hoe hij moet lopen met de krukken met rubberen bescherming voor onder zijn oksel, en hoe hij zijn gewicht meer op zijn handen moet leggen dan op zijn oksels. Hij vindt het niet moeilijk, en na korte tijd kan hij zelfs met één kruk lopen.

De dokter en de zusters zeggen dat ze nog nooit iemand hebben gezien die zo goed oefent zonder één keer te vallen, en zo hard kan lopen en zo sterk is. Even denkt hij ‘net als papa’, maar hij wil niet aan hem denken, nooit meer, hij stamp met zijn kruk op de grond, hij haat hem, hij wil hem nooit meer zien. Hij denkt de hele tijd aan zijn moeders woorden.

Regelmatig komt zijn buurvrouw in het ziekenhuis bij hem op bezoek met brood, of een bakje rijst met bonen of een gebakken visje en soms wat fruit. Het lekkerst vindt hij watermeloen. En zij geeft hem altijd een kus, ‘van mijn kleine meisje, voor jou’.

Op een keer vertelt ze hem dat zijn vader steeds meer drinkt en altijd boos is.

‘Ik wil het niet horen,’ zegt hij en zijn gezicht wordt een masker.

‘Maar,’ zegt zij ook, ‘het is echt niet jouw schuld dat je mama en het babyzusje in haar buik dood zijn. Ik weet zeker dat jij haar altijd geholpen hebt, jij was haar stoere jongen en zij hield van jou.’

En ze geeft hem zijn moeders kettinkje. ‘Rami, alsjeblieft, je weet dat zij dit altijd droeg. Herken je dit rode hartje? Doe het om je hals, je mama houdt van je en is altijd bij je.’

Hij kijkt haar verbaasd aan.

‘Gevonden in jouw huisje,’ zegt ze.

Er werkt een vrouw in het ziekenhuis die ook heel aardig voor hem is. De eerste keer wees ze op haar naambordje: ‘Zie je, ik ben Liva.’ Als ze zijn zaal veegt of er een bed verschoont, blijft ze altijd even bij hem staan voor een praatje en soms geeft ze hem iets te eten. Ze klapte uitbundig voor hem, toen het hem voor het eerst lukte met één kruk te lopen.